ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ) ΤΗΣ 18ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1982 [1]

Liliane Chaumont-Barthel κατά Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου

«Ὑπάλληλος — Ὑποκατάσταση»

Ὑπόθεση 103/81

Περίληψη

Ὑπάλληλοι — Κοινωνική ἀσφάλιση — Ἀσφάλιση ἀσθενείας καί ἀτυχημάτων — Ὑποκατάσταση τῶν Κοινοτήτων — Πρόληψη διπλῆς ἀποζημιώσεως γιά τήν ἴδια ζημία (Κανονισμός ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως ἄρθρο 73)

Δεδομένου ὅτι ὁ σκοπός τῆς ὑποκαταστάσεως πού προβλέπεται ὑπέρ τῶν Κοινοτήτων, στό πλαίσιο τῆς καλύψεως κινδύνων ἐξ ἀτυχήματος καί ἐπαγγελματικῆς ἀσθενείας τῶν ὑπαλλήλων, εἶναι νά ἀποφεύγεται ἡ ἀποζημίωση τοῦ ὑπαλλήλου δύο φορές γιά τήν ἴδια ζημία, τό ὄργανο δικαιοῦται νά προβάλει τήν ὑποκατάσταση μόνο κατά τό μέτρο πού ἡ καταβληθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἀποζημίωση ἀφορᾶ τήν ἴδια ζημία, μέ τήν ληφθεῖσα παρά τοῦ τρίτου ἀποζημίωση.

Στήν ὑπόθεση 103/81,

Liliane Chaumont-Barthel, ὑπάλληλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, διαμένουσα στό Elvange, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τόν Ernest Arendt, δικηγόρο Λουξεμβούργου, μέ ἀντίκλητο στό Λουξεμβοῦργο τόν προαναφερθέντα δικηγόρο Ernest Arendt, 34B, rue Philippe-II,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκου Κοινοβουλιου, ἐκπροσωπουμένου ἀπό τόν Martin Schmidt, διευθυντή προσωπικοῦ καί κοινωνικῶν ὑποθέσεων, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Alex Bonn, δικηγόρο Λουξεμβούργου, μέ ἀντίκλητο στό Λουξεμβοῦργο τόν προαναφερθέντα δικηγόρο Bonn, 22B, Côte-d'Eich,

καθ' οὗ,

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο τήν ἀκύρωση τῆς ἀποφάσεως τοῦ προϊσταμένου τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων, τῆς 24ης Ἰουλίου 1980, σύμφωνα μέ τήν ὁποία

1 — Γλώσσα διαδικασίας: ἡ γαλλική.

οἱ Κοινότητες, στό πλαίσιο τῆς καλύψεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων κατά τῶν κινδύνων ἀτυχημάτων καί ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν, ὑποκαθίσταντο στά δικαιώματα τῆς προσφευγούσης, ἐπί τοῦ ποσοῦ πού τῆς εἶχε καταβληθεῖ, ἀπό μία ἀσφαλιστική ἑταιρία, καθώς καί τό αἴτημα νά καταδικασθεῖ τό καθ' οὗ νά καταβάλει στήν προσφεύγουσα τό ποσό τῶν 50 000 βελγικῶν φράγκων,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

συγκείμενο ἀπό τούς A. Touffait, πρόεδρο τμήματος, Mackenzie Stuart καί U. Everling, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς: P. Heim

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά καί τά ἐπιχειρήματα πού ἀνέπτυξαν οἱ διάδικοι κατά τήν ἔγγραφη διαδικασία συνοψίζονται ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί διαδικασία

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. 01/001, σ. 108), ὁ ὑπάλληλος καλύπτεται κατά τῶν κινδύνων ἀτυχημάτων ὑπό τίς προϋποθέσεις πού καθορίζονται ἀπό κανόνων πού θεσπίζονται μέ κοινή συμφωνία τῶν ὀργάνων (οἱ ὁποῖοι στό ἑξῆς θά ἀποκαλοῦνται ἁπλῶς «κανόνες»). Ἡ παράγραφος 2 γ) τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ προβλέπει ὅτι καταβάλλεται ἀποζημίωση στόν ὑπάλληλο σέ περίπτωση μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας.

Οἱ κανόνες προβλέπουν στό ἄρθρο 8 ὅτι ἡ ἀποζημίωση αὐτή καταβάλλεται στόν ὑπάλληλο μόνο ἐφ' ὅσον ὁ ὑπάλληλος συναινέσει στήν ὑποκατάσταση τῶν Κοινοτήτων, μέχρι τό ποσό τῆς ἀποζημιώσεως, στά δικαιώματα καί τίς ἀξιώσεις του κατά τῶν τρίτων πού ἐνδεχομένως εὐθύνονται. Ὁ ὑπάλληλος πρέπει νά παράσχει στό ὄργανο στό ὁποῖο ὑπηρετεῖ τίς πληροφορίες καί τά ἀποδεικτικά στοιχεῖα πού διαθέτει, ὥστε τό ὄργανο νά εἶναι σέ θέση νά ἀσκήσει ἐνδεχομένως ἀγωγή κατά τοῦ εὐθυνομένου τρίτου καί νά τοῦ παράσχει κάθε δυνατή βοήθεια σχετικῶς. Ὁ ὑπάλληλος πρέπει νά ἔχει τήν συγκατάθεση τοῦ ὀργάνου στό ὁποῖο ὑπηρετεῖ, προκειμένου νά προβεῖ σέ φιλικό διακανονισμό ἤ νά ἔλθει σέ συμβιβασμό μέ τόν εὐθυνόμενο τρίτο.

Ἡ προσφεύγουσα ἔπεσε θῦμα τροχαίου ἀτυχήματος στίς 25 Μαΐου 1977. Τήν 1η Ἰουλίου 1977 ὑπέγραψε ἕνα ἔντυπο ὑποκα-

ταστάσεως, μέ τό ὁποῖο οἱ Κοινότητες ὑποκαθίσταντο σέ ὅλες τίς ἀξιώσεις της ἔναντι τοῦ εὐθυνομένου τρίτου τόσο ὡς πρός τίς παροχές ἀποζημιώσεως καί ἐπιστροφές ἐξόδων πού τῆς κατεβλήθησαν ὁάσει τῶν ἄρθρων 72, 73 καί 75 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, ὅσο καί ὡς πρός τήν ἀμοιβή πού τῆς κατεβλήθη γιά τήν ἤ τίς περιόδους τῆς ἀνικανότητός της πρός ἐργασία.

Ἡ προσφεύγουσα ἀνέλαβε τήν ὑποχρέωση νά πληροφορήσει ἐκ τῶν προτέρων τό Κοινοβούλιο, ἐντός προθεσμίας 8 ἡμερῶν, γιά κάθε φιλικό διακανονισμό, συμβιβασμό ἤ παραίτηση ἀπό τήν ἀγωγή πού ἐνδεχομένως θά συνεφώνει μέ τόν τρίτο.

Κατά τίς ποινικές δίκες ἐνώπιον τῶν λουξεμβουργιανῶν δικαστηρίων κατά τοῦ εὐθυνομένου τρίτου, ἡ προσφεύγουσα, ἡ ὁποία παρίστατο ὡς πολιτικῶς ἐνάγουσα, ἐξητάσθη ἀπό πραγματογνώμονα πού διόρισε τό δικαστήριο. Στήν ἔκθεσή του ὁ πραγματογνώμονας ἐξετίμησε τήν ἠθική βλάβη τῆς προσφευγούσης, λόγω τῶν πόνων πού εἶχε ὑπομείνει, σέ 15 000 φράγκα Λουξεμβούργου. Ὅσον ἀφορᾶ τίς συνέπειες τοῦ ἀτυχήματος, ὁ πραγματογνώμονας ἐξέθεσε τά ἑξῆς:

«Ἐπί τοῦ παρόντος, ἡ ἐνόχληση, κατά τήν στήριξη τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος, δέν εἶναι πλέον ἐμφανής. Ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει μία ἐλαφρά νευραλγία στήν δεξιά ἰνιακή χώρα λόγω τῆς προκληθείσης στρεβλώσεως τῶν αὐχενικῶν σπονδύλων, καθώς καί τρεῖς οὐλές στήν περιοχή τῆς ἐπιγονατίδος τοῦ ἀριστεροῦ γόνατος, οἱ ὁποῖες εἶναι εὐαίσθητες στίς ἀλλαγές τοῦ καιροῦ καί κάπως δυσάρεστες στήν ὄψη: ἐλλείψει ὅμως καθαυτό λειτουργικῶν συνεπειῶν δέν ὑφίσταται μερική μόνιμη ἀναπηρία.

Ἐν ὄψει τῶν παροδικῶν συνεπειῶν ἀπό τά τραύματα καί τῶν μικρῶν διαρκῶν ἐπιπλοκῶν, προτείνω νά χορηγηθεῖ στήν τραυματισθείσα ἀποζημίωση 50 000 φράγκων λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητός της.»

Βάσει τῆς ἐκθέσεως τοῦ πραγματογνώμονος ἐπεδικάσθησαν πράγματι στήν προσφεύγουσα τά δύο ἀνωτέρω ποσά.

Ὁ ἰατρός-σύμβουλος τοῦ Κοινοβουλίου ἐξ ἄλλου διέγνωσε τελικῶς μέ τήν ἔκθεσή του τῆς 16ης Ὀκτωβρίου 1979 ποσοστό μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας 6 %.

Μέ ἐπιστολή τῆς 16ης Ἰανουαρίου 1980, ὁ προϊστάμενος τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων ὑπέβαλε στήν προσφεύγουσα τό ἐρώτημα ἄν συμφωνοῦσε μέ τήν πρόταση τοῦ Κοινοβουλίου περί ἀποζημιώσεως 292 582 φράγκων, ἡ ὁποία εἶχε ὑπολογισθεῖ ὁάσει τοῦ ποσοστοῦ ἀναπηρίας 6 % πού εἶχε διαγνωσθεῖ, τήν κάλεσε δέ νά πληροφορήσει τό Κοινοβούλιο γιά τό ποσό τῆς ἀποζημιώσεως πού εἶχε ἐνδεχομένως λάβει ἀπό τήν ἀσφάλεια τοῦ εὐθυνομένου τρίτου.

Ἡ προσφεύγουσα συνεφώνησε, μέ ἐπιστολή της τῆς 4ης Φεβρουαρίου 1980, ὡς πρός τό προταθέν ποσό καί δήλωσε ὅτι ὁ ἀντίδικος δέν τῆς εἶχε καταβάλει ἀποζημίωση «ἀναπηρίας», ἀλλά μόνο ἀποζημίωση γιά τούς πόνους πού εἶχε ὑποστεῖ καί γιά προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος.

Μέ τήν ἐπιστολή του τῆς 24ης Ἰουλίου 1980, ὁ προϊστάμενος τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων πληροφόρησε τήν προσφεύγουσα ὅτι ὁ τραπεζικός λογαριασμός της θά ἐπιστοῦτο μέ τό ποσό τῶν 242 582 βελγικῶν φράγκων, δηλαδή μέ τό ποσό τῆς ἀποζημιώσεως λόγω μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας μεῖον τό ποσό τῶν 50 000 βελγικῶν φράγκων πού τῆς εἶχε καταβάλει ἡ ἀσφάλεια τοῦ εὐθυνομένου τρίτου λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος.

Στίς 2 Ὀκτωβρίου 1980, ἡ προσφεύγουσα ὑπέβαλε ἔνσταση κατά τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀπερρίφθη μέ ἀπόφαση τοῦ γενικοῦ γραμματέως τῆς 29ης Ἰανουαρίου 1981.

Μέ δικόγραφο πού πρωτοκολλήθηκε στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου, στίς 28 Ἀπριλίου 1981, ἡ προσφεύγουσα ἤσκησε προσφυγή, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως.

Ἡ διαδικασία ἐξειλίχθη κανονικῶς. Μετ' ἀκρόαση τοῦ γενικοῦ εἰσαγγελέως καί κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ, τό Δικαστήριο ἀπεφάσισε τήν ἔναρξη τῆς προφορικῆς διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

II — Αἰτήματα τῶν διαδίκων

Ἡ προσφεύγουσα ζητεῖ ἀπό τό Δικαστήριο:

α) νά κρίνει τήν προσφυγή παραδεκτή,

β) νά τήν κρίνει κατ' οὐσία βάσιμη καί συνεπῶς:

— νά ἀκυρώσει τήν ἀπόφαση τοῦ προϊσταμένου τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων, τῆς 24ης Ἰουλίου 1980,

— νά καταδικάσει συνεπῶς τό καθ' οὗ νά καταβάλει στήν προσφεύγουσα ἐντόκως τό ποσό τῶν 50 000 φράγκων, τό ὁποῖο ἀντιστοιχεῖ στό ποσό τῆς ἀποζημιώσεως λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, τό ὁποῖο ἐσφαλμένως ἀφηρέθη ἀπό τήν ἀρχική ἀποζημίωση λόγω μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας, μέ ἐτήσιο ἐπιτόκιο 6 % ἀπό τίς 24 Ἰουλίου 1980, ἡμερομηνία τῆς παρανόμου κατακρατήσεως τῶν 50 000 βελγικῶν φράγκων,

— νά καταδικάσει τό καθ' οὗ στά δικαστικά ἔξοδα.

Τό καθ' οὗ ζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο:

— νά τοῦ βεβαιώσει ἐγγράφως ὅτι δέν ἀμφισβητεῖ τό παραδεκτό τῆς προσφυγῆς,

— νά κρίνει τήν προσφυγή ἀβάσιμη καί νά τήν ἀπορρίψει,

— νά κρίνει ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων σύμφωνα μέ τίς ἐφαρμοστέες διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως.

III — Λόγοι ἀκυρώσεως καί ἐπιχειρήματα τῶν διαδίκων

Ἡ προσφεύγουσα προέβαλε δύο λόγους.

Πρῶτος λόγος, περί παραβάσεως τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως

Κατά τήν προσφεύγουσα, οἱ παροχές πού θεσπίζονται ἀπό τόν κανονισμό ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, ὡς πρός τήν μερική μόνιμη ἀνικανότητα πρός ἐργασία, ἀφοροῦν, σέ περίπτωση ἀτυχήματος, μόνο τίς σωματικές βλάβες πού ἔχουν χρηματικῆς φύσεως συνέπειες ἀφ' ἑνός μέν γιά τό θῦμα, ἀφ' ἑτέρου δέ γιά τό ὄργανο στό ὁποῖο ὑπηρετεῖ.

Γιά τόν τομέα πού δέν καλύπτεται ἀπό τήν ὑποκατάσταση, παραδείγματος χάριν τήν ἀποζημίωση λόγω προκληθέντων πόνων, τήν ἠθική βλάβη, τίς ζημίες πού προεκλήθησαν στό ὄχημα ἤ στά ἐνδύματα, τά θύματα δύνανται νά ἀποζημιωθοῦν ἀπ' εὐθείας ἀπό τόν ὑπεύθυνο.

Τό ποσό πού κατεβλήθη, ἐν προκειμένω λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἀποτελεῖ ἀποζημίωση λόγω προκληθέντων πόνων, ἡ ὁποία δέν καλύπτεται ἀπό τήν ὑποκατάσταση, ὅπως ἀποδεικνύεται ἀπό τήν διάγνωση τοῦ γιατροῦ, ὁ ὁποῖος στήν ἔκθεσή του κάνει λόγο γιά «παροδικές συνέπειες ἀπό τά τραύματα καί μικρές διαρκεῖς ἐπιπλοκές», οἱ ὁποῖες ἐκδηλώνονται ὡς «ἐνόχληση στό γόνατο ... πόνοι στό ἰνίο, οἱ ὁποῖοι δέν ἐμφανίζονται καθημερινῶς ... καί ὡς ὀξεῖς πόνοι στίς οὐλές στό γόνατο», καί προβαίνει κατ' αὐτό τόν τρόπο σέ διάκριση μεταξύ ἀνικανότητος πρός ἐργασία (τήν ὁποία δέν δέχεται ὅτι ὑφίσταται) καί προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος.

Κατά συνέπεια, ἡ μείωση τῆς ἀποζημιώσεως λόγω μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας, ἡ ὁποία ἐπραγματοποιήθη μέ τήν ἀπόφαση τῆς 24ης Ἰουλίου 1980, ἀντιβαίνει στό ἄρθρο 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως καί στήν σχετική κοινοτική ρύθμιση.

Τό *Κοινοβούλιο* ἀπαντᾶ ὅτι κατά τό ἄρθρο 2 τῶν κανόνων «ὡς ἀτύχημα νοεῖται κάθε ἐξωτερικό καί αἰφνίδιο ἤ βίαιο ἤ ἀνώμαλο γεγονός πού ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τήν προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος τοῦ ὑπαλλήλου». Τό Δικαστήριο ἔχει ἐπίσης ἑρμηνεύσει τήν ἀναπηρία, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 73, ὡς προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος τοῦ ὑπαλλήλου, ἀνεξαρτήτως τοῦ βαθμοῦ ἀνικανότητος πρός ἐργασία πού ἐνδεχομένως προξενεῖται ἀπό τό ἀτύχημα (ἀπόφαση τῆς 2ας Ὀκτωβρίου 1979, ὑπόθεση 152/77, Β. κατά Ἐπιτροπῆς, Rec. σ. 2819).

Τό *Κοινοβούλιο* τονίζει ὅτι, παρά τίς ἀναφορές τῆς προσφευγούσης σέ «ἀνικανότητα πρός ἐργασία», ἡ ἀποζημίωση ἐν προκειμένω καταβάλλεται ἀνεξαρτήτως τῆς ἱκανότητος τοῦ ἐνδιαφερομένου νά ἐξακολουθήσει νά ἐργάζεται ὅπως προηγουμένως.

Ἐξ ἄλλου, ὅσον ἀφορᾶ τήν ἔκθεση πραγματογνωμοσύνης, ὁ γιατρός ἔκρινε ὅτι, ἐφ' ὅσον δέν ὑφίσταντο καθαυτό λειτουργικές συνέπειες, τό ἀτύχημα δέν συνεπήγετο καί καθαυτό ἀνικανότητα πρός ἐργασία. Δέν παρέλειψε δέ ἐπί πλέον νά προβεῖ σέ ρητή διάκριση μεταξύ ἀφ' ἑνός μέν τῆς ἠθικῆς βλάβης λόγω προκληθέντων πόνων, ἀφ' ἑτέρου δέ τῆς προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος.

Ὁ ἰατρός-σύμβουλος τοῦ Κοινοβουλίου, ὁ ὁποῖος διέγνωσε τελικῶς μερική μόνιμη ἀναπηρία 6 %, χρησιμοποίησε στήν γνωμάτευσή του ὅρους παρόμοιους μέ τούς ὅρους τοῦ πραγματογνώμονος. Καί αὐτός ἄλλωστε ἔκρινε ὅτι δέν ὑφίστατο ἀνικανότης πρός ἐργασία.

Ἡ *προσφεύγουσα* εἶναι τῆς γνώμης ὅτι οἱ ἀρχές πού διετυπώθησαν στήν ὑπόθεση 152/77 δέν πρέπει νά ἐφαρμοσθοῦν στήν παρούσα ὑπόθεση. Ἡ ἀπόφαση πού ἀνέφερε τό Κοινοβούλιο ἀποφαίνεται μόνο ἐπί τῆς ἐννοίας τῆς μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας, ἡ προσφεύγουσα ὅμως δέν ἀμφισβητεῖ τόν βαθμό τῆς μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας στόν ὁποῖο κατέληξε τό Κοινοβούλιο.

Ἡ ἀξίωση περί ὑποκαταστάσεως ἀφορᾶ τίς παροχές ἐκεῖνες πού προβλέπει ὁ κανονισμός ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως σέ περίπτωση ἀτυχήματος, οἱ ὁποῖες ἔχουν ἀποκλειστικῶς καί μόνο περιουσιακό χαρακτήρα, ἐνῶ ἀποκλείονται οἱ ζημίες πού δέν ἔχουν περιουσιακό χαρακτήρα. Σκοπός τῆς ὑποκαταστάσεως εἶναι νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀποζημίωση τοῦ θύματος δύο φορές γιά τήν ἴδια ζημία.

Σύμφωνα μέ τό δίκαιο τοῦ Λουξεμβούργου, δέν ὑπάρχει προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, παρά μόνο ἄν διαγνωσθεῖ τελικῶς μερική μόνιμη ἀναπηρία καί ἄν ἡ ἀναπηρία αὐτή συνεπάγεται ἀπώλεια ἐσόδων. Ἄν δέν ὑφίστανται οἱ δύο αὐτές προϋποθέσεις, δέν ὑπάρχει προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἀλλά ἠθική βλάβη ὑπό εὐρεία ἔννοια, ὁ ὁρισμός τῆς ὁποίας δύναται νά θεωρηθεῖ ὅτι περιλαμβάνει τήν αἰσθητική βλάβη, τήν στέρηση τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς, τίς γενικές συνέπειες καί τίς δυσχέρειες στήν καθημερινή ζωή πού προκαλοῦνται ἀπό τίς συνέπειες τοῦ ἀτυχήματος. Ἑπομένως, αὐτό πού ὁ πραγματογνώμονας χαρακτήρισε — χωρίς ἀμφιβολία, ἐσφαλμένως — ὡς προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος ἀποτελεῖ, κατά τό δίκαιο τοῦ Λουξεμβούργου, τήν ἠθική βλάβη.

Τά ὄργανα δέν ἀνέλαβαν τήν ἠθική αὐτή βλάβη, δεδομένου ὅτι δέν περιλαμβάνεται στίς παροχές πού θεσπίζει ὁ κανονισμός ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως καί δέν εἶναι δυνατόν νά χωρήσει νομίμως ὑποκατάσταση τῶν ὀργάνων λόγω πληρωμῆς στήν ὁποία δέν ἔχουν προβεῖ.

Τό *Κοινοβούλιο* διευκρινίζει ὅτι δέν ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ παρούσα ὑπόθεση πρέπει νά κριθεῖ κατ' ἀναλογία πρός τήν ὑπόθεση 152/77, τήν ὁποία ἀνέφερε γιά νά ἀνασκευάσει τήν ἄποψη τῆς προσφευγούσης ὅτι τό ἄρθρο 73, παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως καλύπτει τίς διάφορες μορφές ἀνικανότητος πρός ἐργασία, ὅτι οἱ παροχές σύμφωνα μέ

τόν κανονισμό ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως δέν προβλέπουν ἀποζημίωση λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος καί ὅτι τό περιεχόμενο τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ βάσει τῶν ἐσωτερικῶν δικαίων τῶν Κρατῶν μελῶν.

Τό Κοινοβούλιο θεωρεῖ ὅτι ἡ διαφορά δέν διέπεται ἀπό τό δίκαιο τοῦ Λουξεμβούργου, ἀλλά ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο. Στήν ὑπόθεση 152/77, τό Δικαστήριο ἀπέρριψε κάθε ἀναφορά στίς ἀντίστοιχες διατάξεις τῶν ἐθνικῶν δικαίων. Τό Κοινοβούλιο δέν δύναται νά δεχθεῖ τόν ὁρισμό τῆς ἠθικῆς βλάβης πού δίνει ἡ προσφεύγουσα, πολύ περισσότερο δέ τό ὅτι ἡ βλάβη αὐτή περιλαμβάνει τήν «προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος», πού γίνεται δεκτό ὅτι ὑφίσταται λόγω τῶν συνεπειῶν ἑνός ἀτυχήματος πού δέν ἔχει ἐπιπτώσεις στήν ἱκανότητα πρός ἐργασία.

Δεύτερος λόγος, περί παραβιάσεως ἀρχῶν κοινῶν στά δίκαια τῶν Κρατῶν μελῶν, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν τήν βάση τῆς κοινοτικῆς ρυθμίσεως

Σύμφωνα μέ τήν *προσφεύγουσα,* στό ἐσωτερικό δίκαιο τῶν περισσοτέρων Κρατῶν μελῶν οἱ ἔννοιες τῆς ἀνικανότητος πρός ἐργασία καί τῆς προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος διακρίνονται βάσει ἑνός καί μόνο κριτηρίου — τῆς ὑπάρξεως ἤ μή οἰκονομικῶν ἐπιπτώσεων. Ἡ ζημία πού προξενεῖται ἀπό τήν προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἡ ὁποία συνίσταται σέ οἱοδήποτε σωματικό πόνο, οἱαδήποτε μειονεξία ἤ συνέπεια τραύματος, καί πού δέν ἔχει καμμία ἐπίπτωση οὔτε χρηματική οὔτε ὡς πρός τήν ἱκανότητα πρός ἐργασία, ἐμπίπτει στήν ἀρχή τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἠθικῆς βλάβης.

Συνεπῶς δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρχει σύνδεσμος μεταξύ τῆς ἀποζημιώσεως τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως καί τῆς ἀποζημιώσεως πού καταβάλλεται λόγω «συνεπειῶν ἀπό τά τραύματα καί διαρκῶν ἐπιπλοκῶν» καί ἡ προσβαλλομένη ἀπόφαση ἐλήφθη κατά παράβαση ἀρχῶν οἱ ὁποῖες εἶναι κοινές στά δίκαια τῶν Κρατῶν μελῶν καί ἀπό τίς ὁποῖες ἴσως ἐνεπνεύσθη ἡ κοινοτική ρύθμιση.

Σύμφωνα μέ τό *Κοινοβούλιο,* τό ἄρθρο 73 ἀποτελεῖ αὐτόνομο κείμενο καί ὡς τέτοιο πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ καί νά ἑρμηνευθεῖ, χωρίς ἀναφορά σέ ἀνάλογους ἀλλά καί διαφορετικούς κανόνες πού πιθανῶς ὑπάρχουν στά Κράτη μέλη. Αὐτό ἀπεφάνθη τό Δικαστήριο στήν προαναφερθεῖσα ὑπόθεση 152/77.

IV — Προφορική διαδικασία

Κατά τήν συνεδρίαση τῆς 28ης Ἰανουαρίου 1982, ἡ προσφεύγουσα, ἐκπροσωπουμένη ἀπό τούς Ernest Arendt καί Maryvonne Lannon, δικηγόρους Λουξεμβούργου, καί τό Κοινοβούλιο, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν Martin Schmidt, ἐπικουρούμενο ἀπό τόν Alex Bonn, δικηγόρο Λουξεμβούργου, ἀνέπτυξαν προφορικῶς τίς παρατηρήσεις τους καί ἀπήντησαν στίς ἐρωτήσεις τοῦ Δικαστηρίου.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τῆς 4ης Μαρτίου 1982.

Σκεπτικό

1 Μέ δικόγραφο πού κατέθεσε στήν γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου στίς 28 Ἀπριλίου 1981, ἡ Chaumont-Barthel, ὑπάλληλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, ἤσκησε προσφυγή, μέ τήν ὁποία ζητεῖ ἀφ' ἑνός μέν νά ἀκυρωθεῖ ἡ ἀπόφαση τοῦ

προϊσταμένου τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κοινοβουλίου, τῆς 24ης Ἰουλίου 1980, σύμφωνα μέ τήν ὁποία οἱ Κοινότητες, στό πλαίσιο τῆς καλύψεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων κατά τῶν κινδύνων ἀτυχημάτων καί ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν, ὑποκαθίσταντο στά δικαιώματα τῆς προσφευγούσης ἐπί τῆς ἀποζημιώσεως πού τῆς εἶχε καταβληθεῖ ἀπό μία ἀσφαλιστική ἑταιρία λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἀφ' ἑτέρου δέ νά καταδικασθεῖ τό καθ' οὗ νά τῆς καταβάλει τό ποσό τῶν 50 000 βελγικῶν φράγκων, τό ὁποῖο ἰσοῦται πρός τήν ἀποζημίωση αὐτή.

2 Ἡ προσφεύγουσα ἔπεσε θῦμα τροχαίου ἀτυχήματος στίς 25 Μαΐου 1977. Ὑπέστη τραύματα, γιά τά ὁποῖα ἔλαβε ἀποζημίωση ἀπό δύο πηγές.

3 Κατ' ἀρχάς ἡ προσφεύγουσα παρέστη ὡς πολιτικῶς ἐνάγουσα στήν ποινική δίκη κατά τοῦ εὐθυνομένου τρίτου, κατόπιν τούτου δέ τῆς κατεβλήθη, βάσει τῆς ἐκθέσεως τοῦ πραγματογνώμονος πού εἶχε διορίσει τό δικαστήριο, ἀποζημίωση 65 000 βελγικῶν φράγκων, δηλαδή 15 000 φράγκα γιά τήν ἠθική βλάβη λόγω τῶν προκληθέντων πόνων καί 50 000 φράγκα λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἐν ὄψει τῶν παροδικῶν συνεπειῶν ἀπό τά τραύματα καί τῶν μικρῶν διαρκῶν ἐπιπλοκῶν. Τό δικαστήριο ἔκρινε ὅτι δέν ὑπῆρχε λόγος νά δεχθεῖ ὅτι ὑφίστατο μερική μόνιμη ἀναπηρία.

4 Κατόπιν, στό πλαίσιο τῆς καλύψεως τῶν ὑπαλλήλων κατά τῶν κινδύνων ἀτυχημάτων πού προβλέπεται στό ἄρθρο 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων (ΕΕ εἰδ. ἔκδ. 01/001, σ. 108), ἡ προσφεύγουσα ἐδέχθη τήν πρόταση, τήν ὁποία τῆς ἀπηύθυνε μέ ἐπιστολή τῆς 16ης Ἰανουαρίου 1980 ὁ προϊστάμενος τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων, νά τῆς καταβληθεῖ λόγω μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας ἀποζημίωση 292 582 φράγκων, ἡ ὁποία εἶχε ὑπολογισθεῖ βάσει τοῦ ποσοστοῦ ἀναπηρίας 6 % πού εἶχε διαγνώσει ὁ ἰατρός-σύμβουλος τοῦ Κοινοβουλίου.

5 Τό Κοινοβούλιο ὅμως, κατόπιν, ἀφήρεσε ἀπό τό ποσό τῆς ἀποζημιώσεως αὐτῆς τό ποσό τῶν 50 000 φράγκων πού εἶχε καταβάλει στήν προσφεύγουσα ἡ ἀσφάλεια τοῦ εὐθυνομένου τρίτου λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἰσχυριζόμενο ὅτι γιά τό ποσό αὐτό χωρεῖ ὑποκατάσταση τῶν Κοινοτήτων στά δικαιώματα τῆς προσφευγούσης.

6 Ἡ προσφεύγουσα ὑπέβαλε ἔνσταση κατά τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς στίς 2 Ὀκτωβρίου 1980. Ὁ γενικός γραμματεύς ἀπέρριψε τήν ἔνσταση αὐτή στίς 29 Ἰανουαρίου 1981. Ἡ προσφεύγουσα ἤσκησε προσφυγή δυνάμει τοῦ ἄρθρου 91 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως στίς 28 Ἀπριλίου 1981.

7 Κατά τήν προσφεύγουσα, οἱ δύο ἀποζημιώσεις ἀφοροῦν δύο διαφορετικά εἴδη ζημίας, μία ἠθική καί μία ὑλική, καί τό δικαίωμα ὑποκαταστάσεως τῶν Κοινοτήτων δέν εἶναι δυνατόν νά ἰσχύσει γιά τό πρῶτο. Τό Κοινοβούλιο ἀντιθέτως ὑποστηρίζει ὅτι καί οἱ δύο ἀποζημιώσεις ἀποζημιώνουν τήν προσφεύγουσα γιά τήν προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητός της καί ὅτι ἐπομένως ἐδικαιοῦτο νά ἐκπέσει τό ποσό τῶν 50 000 φράγκων, ὥστε νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀποζημίωση τῆς προσφευγούσης δύο φορές γιά τήν ἴδια ζημία.

8 Πρός ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς πού ὑφίσταται μεταξύ τῶν διαδίκων εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐξέτασή της ἐντός τοῦ πλαισίου τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, οἱ ὁποῖες ἐφαρμόζονται ἐν προκειμένω.

9 Οἱ κανόνες πού ἀφοροῦν τήν κάλυψη τῶν ὑπαλλήλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων κατά τῶν κινδύνων ἀτυχημάτων καί ἐπαγγελματικῶν ἀσθενειῶν, πού ἐθεσπίσθησαν κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, προσδιορίζουν τίς ἀποζημιώσεις πού καταβάλλονται στούς ὑπαλλήλους σέ περίπτωση ἀτυχήματος. Τό ἄρθρο 12, παράγραφος 2 αὐτῶν τῶν κανόνων προβλέπει ὅτι, σέ περίπτωση μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας, καταβάλλεται στόν ὑπάλληλο ὁρισμένο ποσό. Τό ἄρθρο 14 τῶν ἰδίων κανόνων προβλέπει ἀποζημίωση, πού καθορίζεται κατ' ἀναλογία πρός τούς συντελεστές πού προβλέπονται στήν κλίμακα ἀναπηρίας πού ἀναφέρεται στό ἄρθρο 12, «γιά κάθε μόνιμη βλάβη ἤ παραμόρφωση, ἡ ὁποία, ἔστω καί ἄν δέν ἐπηρεάζει τήν ἱκανότητα τοῦ ὑπαλλήλου πρός ἐργασία, ἀποτελεῖ προσβολή τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος τοῦ προσώπου καί προξενεῖ πραγματική βλάβη στίς κοινωνικές του σχέσεις».

10 Ὅσον ἀφορᾶ τήν ὑποκατάσταση, ἡ διάταξη πού ἐφηρμόζετο κατά τόν χρόνο τοῦ ἀτυχήματος ἦταν τό ἄρθρο 8 τῶν κανόνων, σύμφωνα μέ τό ὁποῖο οἱ προβλεπόμενες ἀποζημιώσεις καταβάλλονται στούς ὑπαλλήλους ἤ στούς δικαιούχους μόνο ἐφ' ὅσον συναινέσουν στήν ὑποκατάσταση τῶν Κοινοτήτων, μέχρι τό ποσό τῶν ἀνωτέρω ἀποζημιώσεων, στά δικαιώματα καί τίς ἀξιώσεις τους κατά τῶν τρίτων πού ἐνδεχομένως εὐθύνονται. Τήν 1η Ἰουλίου 1977 ἡ προσφεύγουσα ὑπέγραψε ἕνα ἔντυπο ὑποκαταστάσεως, μέ τό ὁποῖο οἱ Κοινότητες ὑποκαθίσταντο σέ ὅλες τίς ἀξιώσεις της κατά τοῦ εὐθυνομένου τρίτου τόσο ὡς πρός τίς παροχές, ἀποζημιώσεις καί ἐπιστροφές ἐξόδων πού τῆς κατεβλήθησαν βάσει τῶν ἄρθρων 72, 73 καί 75 τοῦ κανονισμοῦ ὑπηρεσιακῆς καταστάσεως, ὅσο καί ὡς πρός τήν ἀμοιβή πού τῆς κατεβλήθη κατά τίς περιόδους τῆς ἀνικανότητός της πρός ἐργασία.

11 Οἱ διάδικοι δέν ἀμφισβητοῦν τό γεγονός ὅτι σκοπός τοῦ δικαιώματος τῶν Κοινοτήτων πρός ὑποκατάσταση εἶναι νά ἀποφευχθεῖ ἡ ἀποζημίωση τοῦ ὑπαλλήλου δύο φορές γιά τήν ἴδια ζημία.

12 Πρέπει συνεπῶς νά ἐξετασθεῖ ἄν οἱ δύο ἀποζημιώσεις πού κατεβλήθησαν στήν προσφεύγουσα καλύπτουν τήν ἴδια ζημία. Ἀπό τήν ἐπιστολή τοῦ προϊσταμένου τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων, τῆς 16ης Ἰανουαρίου 1980, ὅπως ἐπεβεβαιώθη καί κατά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση, συνάγεται ὅτι ἡ ἀποζημίωση τήν ὁποία κατέβαλε τό Κοινοβούλιο δέν ἀφοροῦσε παρά τήν μερική μόνιμη ἀναπηρία πού εἶχε διαγνώσει ὁ ἰατρός-σύμβουλος τοῦ ὀργάνου. Ἡ ἀποζημίωση αὐτή ἐμπίπτει στό ἄρθρο 12 τῆς ρυθμίσεως.

13 Ἡ ἀποζημίωση πού ἐπεδικάσθη στήν προσφεύγουσα, ἀπό τό δικαστήριο, ἐβασίσθη στίς διαπιστώσεις τοῦ πραγματογνώμονος πού εἶχε διορίσει τό ἴδιο καί ὁ ὁποῖος ρητῶς ἀπέκλεισε τήν ὕπαρξη μερικῆς μονίμου ἀναπηρίας, ἀλλά προέτεινε ἀντιθέτως ἀποζημίωση 50 000 φράγκων λόγω προσβολῆς τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος, ἀποζημίωση πού ἐμπίπτει στό ἄρθρο 14 τῆς ρυθμίσεως.

14 Ὑπό τίς περιστάσεις αὐτές καί ἀπό τά ἐκτεθέντα ἀνωτέρω καθίσταται σαφές ὅτι ἡ ἀποζημίωση, τήν ὁποία κατέβαλε τό Κοινοβούλιο, δέν ἀφορᾶ τήν ἴδια ζημία γιά τήν ὁποία ἐπεδίκασε τό δικαστήριο τήν ἀποζημίωση. Ὑπό τίς συνθῆκες αὐτές τό Κοινοβούλιο δέν εἶχε δικαίωμα νά προβάλει τήν ὑποκατάσταση καί συνεπῶς ἔπρεπε νά καταβάλει ἀκεραία τήν ἀποζημίωση. Ἡ προσβαλλομένη ἀπόφαση πρέπει συνεπῶς νά ἀκυρωθεῖ καί τό Κοινοβούλιο νά καταδικασθεῖ νά καταβάλει στήν προσφεύγουσα τό ποσό τῶν 50 000 φράγκων.

15 Ἐπί τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ πρέπει ἐπίσης νά καταβληθοῦν τόκοι, βάσει ἐτησίου ἐπιτοκίου 6 %, ἀπό τίς 24 Ἰουλίου 1980.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

16 Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 69, παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ διαδικασίας, ὁ ἡττηθείς διάδικος καταδικάζεται στά δικαστικά ἔξοδα.

17 Ἐπειδή τό Κοινοβούλιο ἡττήθη, πρέπει νά καταδικασθεῖ στά δικαστικά ἔξοδα.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμῆμα)

κρίνει καί ἀποφασίζει:

1) Ἀκυρώνει τήν ἀπόφαση τοῦ προϊσταμένου τοῦ τμήματος κοινωνικῶν ὑποθέσεων τοῦ Κοινοβουλίου, τῆς 24ης Ἰουλίου 1980.

2) Καταδικάζει τό Κοινοβούλιο νά καταβάλει στήν προσφεύγουσα τό ποσό τῶν 50 000 βελγικῶν φράγκων ἐντόκως, μέ ἐτήσιο ἐπιτόκιο 6 %, ἀπό τίς 24 Ἰουλίου 1980 μέχρι τήν ἡμέρα τῆς πραγματικῆς καταβολῆς.

3) Καταδικάζει τό Κοινοβούλιο στά δικαστικά ἔξοδα.

Touffait Mackenzie Stuart Everling

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 18 Μαρτίου 1982.

Ὁ γραμματεύς

P. Heim

Ὁ πρόεδρος τοῦ τρίτου τμήματος

A. Touffait

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ GERHARD REISCHL ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 4 ΜΑΡΤΙΟΥ 1982 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ἡ προσφεύγουσα, στήν δίκη πού μᾶς ἀπασχολεῖ σήμερα, εἶναι ὑπάλληλος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, ἔπεσε θῦμα δέ στίς 25 Μαΐου 1977 τροχαίου ἀτυχήματος, στό ὁποῖο ὑπέστη διάφορες κακώσεις (θλάσεις στά γόνατα μέ ἐκδορές, θλάσεις τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος καί τοῦ ἀριστεροῦ ἰσχίου, στρέβλωση τῶν αὐχενικῶν σπονδύλων καί θραύση ἑνός δοντιοῦ). Ἐπί τρεῖς ἑβδομάδες μετά τό ἀτύχημα ἦταν ἀνίκανη πρός ἐργασία.

1 — Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά.